

ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>14 Електрична інженерія</i>
Спеціальність	<i>142 Енергетичне машинобудування</i>
Освітня програма	<i>Тепло- і парогенеруючі установки</i>
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Форма навчання	<i>Очна (денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>4 курс, весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>2,0 кредити ЄКТС (60 годин): 27 годин лекцій, 9 годин лабораторних робіт, 24 годин самостійної роботи</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік/ модульна контрольна робота/реферат</i>
Розклад занять	<i>лекційне заняття один раз на тиждень лабораторна робота раз на 2 тижні http://rozklad.kpi.ua/</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор, лабораторні: <i>Алексейк Ольга Сергіївна</i> , тел.063-241-80-64, e-mail: olhaalekseik@ukr.net
Розміщення курсу	

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчання та результати навчання

Предмет дисципліни: *Організаційна структура науки, класифікація науково-дослідних робіт, види досліджень, наукова організація та інформаційні основи виконання науково-дослідної роботи, підготовка експериментального дослідження, метрологія та її функції, основи планування експерименту та обробки. Курс спрямований на розвиток у студентів навичок критичного мислення при проведенні наукових досліджень та обробки даних експерименту, здатності швидкого пошуку сучасної інформації. Також допоможе сформувати творчу особистість науковця при виборі методів дослідження і напрямків наукової діяльності.*

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів компетентностей.

Загальні:

- *Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК 1).*
- *Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 2).*
- *Знання і розуміння методів наукового дослідження, принципів застосування метрологічних засобів вимірювання, стандартів, нормативно-технічної документації для постановки і проведення наукових досліджень в галузі енергетичного машинобудування (ЗН7)*

Фахові:

- Здатність аналізувати інформацію з літературних джерел, здійснювати патентний пошук, а також використовувати бази даних та інші джерела інформації для здійснення професійної діяльності (ФК3).
- Здатність забезпечувати моделювання об'єктів і процесів з використанням стандартних і спеціальних пакетів програм та засобів автоматизації інженерних розрахунків, проводити експерименти за заданими методиками з обробкою й аналізом результатів (ФК10).
- Здатність використовувати стандартні методики планування експериментальних досліджень, здійснювати обробку та узагальнення результатів експерименту (ФК11).
- Здатність брати участь у роботі над інноваційними проектами, використовуючи методи дослідницької діяльності (ФК12).
- Здатність визначати техніко-економічну доцільність проведення досліджень в галузі енергетичного машинобудування і визначати перспективу впровадження результатів наукової діяльності (ФК16).
- Здатність застосовувати методи стандартних випробувань щодо визначення фізико-механічних, технічних і екологічних показників для об'єктів енергетики і промисловості (ФК19).

Після засвоєння навчальної дисципліни студенти мають продемонструвати такі **результати навчання**:

- Знання і розуміння методів наукового дослідження, принципів застосування метрологічних засобів вимірювання, стандартів, нормативно-технічної документації для постановки і проведення наукових досліджень в галузі енергетичного машинобудування (ЗН7).
- Уміння обирати і застосовувати типові аналітичні, розрахункові та експериментальні методи, розуміти складні інженерні технології, процеси, системи і обладнання, правильно інтерпретувати результати таких досліджень (УМ 1).
- Уміння використовувати передові досягнення при проектуванні об'єктів в галузі енергетичного машинобудування (УМ4).
- Уміння здійснювати пошук необхідної інформації в технічній літературі, використовувати наукові бази даних та інші відповідні джерела інформації, здійснювати моделювання з метою детального вивчення і дослідження інженерних питань (УМ5).
- Уміння планувати і виконувати експериментальні дослідження за допомогою інструментальних засобів (вимірювальних приладів), оцінювати похибки проведення досліджень, робити висновки (УМ7).
- Уміння застосовувати методики проектування і дослідження для відомих і нових зразків теплоенергетичного обладнання (УМ9).
- Уміння вирішувати практичні завдання, що передбачають реалізацію інженерних проектів і проведення досліджень (УМ10).
- Уміння відстежувати розвиток науки і техніки (УМ18).
- Уміння вибирати сучасні методи і застосовувати засоби, прилади та вимірювальну техніку для здійснення експериментальних досліджень галузі енергетичного машинобудування (УМ20).

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Пререквізити: 3012 Тепломасообмін; ПО2 Математичні методи та моделі; 3014 Теплотехнічні вимірювання та прилади; 3013 Метрологія та стандартизація; 308 Основи електротехніки та електроніки;

Постреквізити: 3В11 Дипломне проектування

3. Зміст навчальної дисципліни

Лекційні заняття

РОЗДІЛ 1. Організаційні, методичні та метрологічні основи наукових досліджень

Тема 1.1 Організаційна структура науки

Наукова інформація і її організація. Загальні відомості про УДК. Джерела науково-технічної інформації.

Тема 1.2 Класифікація науково-дослідних робіт

Методи наукового дослідження. Експериментальний і експериментально - аналітичний метод дослідження. Основні етапи наукового дослідження. Основи теорії розмірностей. Аналіз розмірності і зменшення числа перемінних. Числа подоби. Інформаційна модель об'єкту, що досліджується. Узагальнений параметр оптимізації.

Тема 1.3 Основи метрології

Державна система забезпечення засобів вимірів. Засоби виміру. Вимір прямий і непрямий. Абсолютна і відносна похибка виміру. Класи точності засобів вимірів. Обґрунтування вибору засобів вимірів на підставі аналізу похибок результатів вимірів.

Тема 1.4 Види експериментів

Види експериментів: однофакторні, багатофакторні, активні, пасивні, лабораторні, промислові. Послідовність проведення експерименту.

Тема 1.5 Основи теорії математичної статистики

Методи визначення випадкових похибок. Установлення стабільності процесу. Довірчий інтервал і довірна вірогідність Математичний опис досліджуваного процесу.

Тема 1.6 Методики обробки та аналізу результатів експерименту

Первинні результати експериментів та їх аналіз. Перевірка даних та виключення таких, що різко відрізняються між собою. Складання безрозмірних комплексів.

РОЗДІЛ 2. Основи планування експерименту та обробки його результатів

Тема 2.1 Математичний опис досліджуваного процесу

Основи планування експерименту, критерії планування, вибір основних факторів. Методи математичного планування експерименту. Повний факторний експеримент. Матриця планування експерименту. Методи побудови матриць планування експерименту. Повний факторний експеримент і математична модель досліджуваного процесу.

Тема 2.2 Методи графічної обробки експериментальних даних

Класичний метод найменших квадратів. Побудування прямих. Дослідження функцій графічними методами. Невизначеність при графічному аналізі.

Тема 2.3 Вибір емпіричних формул

Розрахунок коефіцієнтів емпіричних формул. Основні методи. Аналіз результатів досліджень, формулювання висновків і пропозицій. Оформлення результатів науково-дослідної роботи.

Рекомендована тематика практичних занять

РОЗДІЛ 1. Організаційні, методичні та метрологічні основи наукових досліджень

Тема 1.2 Класифікація науково-дослідних робіт

Аналіз розмірності з метою зменшення кількості змінних під час проведення експерименту. Узагальнений параметр оптимізації.

Тема 1.3 Основи метрології

Обґрунтування вибору засобів вимірів на основі аналізу похибок результатів вимірів.

РОЗДІЛ 2. Основи планування експерименту та обробки його результатів

Тема 2.1 Математичний опис досліджуваного процесу

Планування повнофакторного експерименту.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література

1. Дикий Н.А. Основы научных исследований: Теплоэнергетика Учебное пособие для студентов теплоэнергетических специальностей вузов / Н.А. Дикий, Халатов А.А.; Под ред. Г.М. Доброва.- Киев, Вища шк., Головное изд-во, 1985.- 223 с.
2. Ковальногов Н.Н. Теория и техника теплофизического эксперимента: Текст лекций / Н.Н. Ковальногов, Н.М. Лукин - Ульяновск: УлГТУ, 1999. - 195 с.
3. Асатурян В.И. Теория планирования эксперимента: Учебное пособие для вузов/ В.И. Асатурян - М.: Радио и связь, 1983.- 248 с.
4. Адлер Ю.П. Планирование эксперимента при поиске оптимальных условий/ Ю.П.Адлер, Е.В.Маркова, Ю.В.Грановский - М.: Наука, 1976.- 279 с.
5. Шенк Х. Теория инженерного эксперимента/ Х. Шенк – М: Мир, 1972. – 381 с.

Допоміжна література

6. Зажигаев Л.С. Методы планирования и обработки результатов физического эксперимента/ Л.С. Зажигаев, А.А.Кишьян, Ю.И.Романников // - М.: Атомиздат, 1978.- 232 с.
7. Данилина Н.И. Численные методы: Учебник для техникумов / Н.И.Данилина, Н.С.Дубровская, О.П.Кваша, Г.Л.Смирнов, Г.И. Феликсов// - М.: Высш. школа, 1976.- 368с.

Інформаційні ресурси

1. Кампус КПІ ім. Ігоря Сікорського – <http://login.kpi.ua>
2. Науково-технічна бібліотека КПІ ім. Ігоря Сікорського

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекції:

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, посилання на літературу та завдання на СРС)
Розділ 1 Організаційні, методичні та метрологічні основи наукових досліджень	
1.	<p align="center">Тема 1.1 Організаційна структура науки</p> <p>ЛЕКЦІЯ 1. <i>Поняття науки. Особливості розвитку науки. Методи наукового дослідження. Наукова інформація і її організація. Загальні відомості про УДК. Джерела науково-технічної інформації. Літературний огляд. Бібліографічний опис літературних джерел.</i></p> <p>Література: [1] с.42 - 83.</p> <p>СРС: <i>Роль науки у науково-технічному прогресі. Інформаційний пошук. Відкриття, винаходи.</i></p> <p>Література: [1] с.71 – 76, [2] с.6 – 9, [4] с.14 – 19.</p>
2.	<p align="center">Тема 1.2 Класифікація науково-дослідних робіт</p> <p>ЛЕКЦІЯ 2. <i>Види досліджень. Експериментальний і експериментально - аналітичний метод дослідження. Теоретичні дослідження. Основні етапи наукового дослідження. Числовий експеримент – нова методологія і технологія наукових досліджень.</i></p> <p>Література: [1] с.61 – 83, [2] с.6 – 9.</p> <p>СРС: <i>Інформаційні основи виконання НДР. Математичне моделювання в енергетиці.</i></p> <p>Література: [1] с.77 – 85.</p> <p>ЛЕКЦІЯ 3. <i>Інформаційна модель об'єкту, що досліджується. Фактори та відгук цілі. Згортання відгуків об'єкту дослідження. Узагальнений параметр оптимізації. Основи теорії розмірності. Аналіз розмірності і зменшення числа перемінних. Числа подоби.</i></p> <p>Література: [1] с.108 – 112, [2] с.10 – 22, [5] с.99 – 133, [4] с.20 - 46.</p> <p>СРС: <i>Теорема Букингема.</i></p> <p>Література: [5] с.100 – 104.</p>
3.	<p align="center">Тема 1.3 Основи метрології</p> <p>ЛЕКЦІЯ 4. <i>Метрологія та її функції. Основні вимоги метрологічного забезпечення НДР. Метрологія та метрологічний нагляд. Державна система забезпечення засобів вимірів. Засоби виміру. Вимір прямий і непрямий. Класифікація вимірювальних приладів. Цифрові вимірювальні прилади. Автоматизовані системи наукових досліджень.</i></p> <p>Література: [1] с.108 – 112, [6] с.177 – 193</p> <p>СРС: <i>Сутність стандартизації. Вимір температури твердих тіл, газу рідини і потоку, що рухається .</i></p> <p>Література: [1] с.115 – 122, [6] с.7 – 10.</p> <p>ЛЕКЦІЯ 5. <i>Похибки результатів вимірювань. Джерела похибок. Систематична, випадкова, груба похибки. Абсолютна і відносна похибка виміру. Класи точності засобів вимірів. Обґрунтування вибору засобів вимірів на підставі аналізу похибок результатів вимірів. Прямі та непрямі вимірювання. Їх похибки. Оцінка похибок прямих і непрямих вимірювань.</i></p>

	<p>Література: [1] с.137 – 148, [2] с.31 – 46, [6] с.193 – 201.</p> <p>СРС: Характеристики випадкових величин.</p> <p>Література: [1] с.140 – 145.</p>
4.	<p style="text-align: center;">Тема 1.4 Види експериментів</p> <p>ЛЕКЦІЯ 6. Основні поняття і види планів експериментів. Математична теорія планування експерименту. Об'єм експериментальних досліджень. Вибір числа факторів. Визначення інтервалів між факторами.</p> <p>Література: [2] с.38 – 46, [4] с.47 – 58.</p> <p>СРС: Види планів експерименту.</p> <p>Література: [2] с. 93 – 97.</p>
5.	<p style="text-align: center;">Тема 1.5 Основи теорії математичної статистики</p> <p>ЛЕКЦІЯ 7. Математичні методи аналізу результатів досліджень. Способи перевірки експериментальних даних. Перевірка адекватності моделі. Графічний аналіз. Математичний опис досліджуваного процесу. Вибір емпіричних формул. Розрахунок коефіцієнтів формул. Аналіз отриманих результатів.</p> <p>Література: [1] с.173-190, [5] с.244-265.</p> <p>СРС: Вибір емпіричної формули.</p> <p>Література: [5] с.244-265.</p>
6.	<p style="text-align: center;">Тема 1.6 Методики обробки та аналізу результатів експерименту</p> <p>ЛЕКЦІЯ 8. Вибір моделі. Послідовність досліджень. Види експерименту: однофакторні, багатофакторні, активні, пасивні, лабораторні, промислові.</p> <p>Література: [2] с.38 – 46, [4] с.58 – 68.</p> <p>СРС: Раціональне планування.</p> <p>Література: [2] с. 97 – 103.</p>
Розділ 2 НАЗВА	
7.	<p style="text-align: center;">Тема 2.1 Математичний опис досліджуваного процесу</p> <p>ЛЕКЦІЯ 9. Повний факторний експеримент. Властивості повного факторного експерименту. Критерії планування експерименту. Вибір основних факторів..</p> <p>Література: [2] с.103 – 109, [4] с.69 – 85.</p> <p>СРС: Повний факторний експеримент типу 2^k.</p> <p>Література: [4] с. 80 – 83.</p> <p>ЛЕКЦІЯ 10. Матриця планування експерименту та методи її побудови. Математична модель досліджуваного процесу.</p> <p>Література: [2] с.103 – 112, [4] с.85 – 92.</p> <p>СРС: Планування екстремальних експериментів.</p> <p>Література: [2] с. 112 – 113.</p>
8.	<p style="text-align: center;">Тема 2.2 Методи графічної обробки експериментальних даних</p> <p>ЛЕКЦІЯ 11. Класичний метод найменших квадратів. Побудування прямих. Дослідження функцій графічними методами.</p> <p>Література: [5] с.280 – 290.</p> <p>СРС: Невизначеність при графічному аналізі.</p> <p>Література: [5] с. 305 – 308.</p>
9.	<p style="text-align: center;">Тема 2.3 Вибір емпіричних формул</p> <p>ЛЕКЦІЯ 12. Розрахунок коефіцієнтів емпіричних формул. Основні методи. Аналіз результатів досліджень, формулювання висновків і пропозицій. Оформлення</p>

	<p>результатів науково-дослідної роботи.</p> <p>Література: [5] с.315 – 321.</p> <p>СРС: Інтерполяція і екстраполяція</p> <p>Література: [5] с. 321 – 324.</p>
--	---

Практичні заняття:

№ з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, посилання на літературу та завдання на СРС)
Розділ 1. Організаційні, методичні та метрологічні основи наукових досліджень	
1.	<p>Тема 1.2 Класифікація науково-дослідних робіт</p> <p>Аналіз розмірності з метою зменшення кількості змінних під час проведення експерименту. Узагальнений параметра оптимізації. Згортання відгуків об'єкту дослідження в одну кількісну ознаку.</p> <p>Література: [6] с.32-47.</p> <p>СРС: Теорема Букингема. Література: [5] с.100 – 104.</p>
2.	<p>Тема 1.3 Основи метрології</p> <p>Обґрунтування вибору засобів вимірів на основі аналізу похибок результатів експерименту. Визначення виду залежності змінних під час проведення експерименту.</p> <p>Література: [2] с.19-21.</p> <p>СРС: Характеристики випадкових величин. Література: [1] с.140 – 145.</p>
РОЗДІЛ 2. Основи планування експерименту та обробки його результатів.	
3.	<p>Тема 2.1 Математичний опис досліджуваного процесу. Вибір емпіричних формул на основі обробки експериментальних даних. Планування повнофакторного експерименту.</p> <p>Література: [1] с.176-187, [5] с.244-261.</p> <p>СРС: Вибір емпіричної формули.</p> <p>Література: [5] с.244-265.</p>
4.	Захист рефератів

6. Самостійна робота студента

№ з/п	Назва теми, що виноситься на самостійне опрацювання	Кількість годин СРС
1.	<p>Роль науки у науково-технічному прогресі. Інформаційний пошук.</p> <p>Відкриття, винаходи.</p> <p>Література: [1] с.71 – 76, [2] с.6 – 9, [4] с.14 – 19.</p>	0,5
2.	<p>Інформаційні основи виконання НДР. Математичне моделювання в енергетиці.</p> <p>Література: [1] с.77 – 85.</p>	0,5
3.	<p>Теорема Букингема.</p> <p>Література: [5] с.100 – 104.</p>	0,5
4.	<p>Сутність стандартизації. Вимір температури твердих тіл, газу рідини і потоку, що рухається .</p> <p>Література: [1] с.115 – 122, [6] с.7 – 10</p>	0,5
5.	Характеристики випадкових величин.	0,5

	<i>Література: [1] с.140 – 145.</i>	
6.	<i>Види планів експерименту. Література: [2] с. 93 – 97.</i>	0,5
7.	<i>Вибір емпіричної формули. Література: [5] с.244-265.</i>	1
8.	<i>Раціональне планування. Література: [2] с. 97 – 103.</i>	0,5
9.	<i>Повний факторний експеримент типу 2^k. Література: [4] с. 80 – 83.</i>	0,5

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

- Відвідування занять (лекційних та практичних) є обов'язковим.
- Без поважної причини студент може пропустити 2 заняття.
- Всі пропущенні практичні роботи повинні бути відпрацьовані.
- Завдання, винесені на самостійне опрацювання, мають бути виконані протягом двох тижнів, лише тоді студент отримує рейтингові бали. При несвоєчасному виконанні СРС студент балів не отримує. Виконання всіх СРС є обов'язковим.
- При відсутності на МКР через поважну причину (документально підтверджену), студент може скласти її в індивідуальному порядку.
- При необхідності (рейтинг в кінці семестру нижче 30 балів) студент може одноразово переписати МКР. При цьому він отримує 2 штрафні бали.
- Тему реферату студент обирає самостійно. Серед студентів групи теми не можуть повторюватися.
- Захист реферату є обов'язковим.
- Оцінювання відбувається у відповідності до «системи оцінювання результатів», штрафні бали є засобом протидії плагіату та несамостійному виконанню робіт;
- Політика щодо академічної доброчесності відповідає загальним положенням, прийнятим у КПІ ім. Ігоря Сікорського (детальніше: <https://kpi.ua/code>)

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Рейтинг студента з кредитного модуля складається з балів, які він отримує за:

- 1) виконання МКР;
- 2) виконання тем, що виносяться на самостійну роботу студентів за лекційним курсом;
- 3) роботу на практичних заняттях;
- 4) виконання та захист реферату.

Система рейтингових балів

1. Виконання МКР (дві роботи, всього 34 бали).

- “відмінно”, повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) - 17 балів;
- “добре”, достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації) - 13 балів;
- “задовільно”, неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) – 8 балів;
- “незадовільно”, незадовільна відповідь - 0 балів.

2. Виконання тем, що виносяться на самостійну роботу за лекційним курсом (всього 26 балів).

- за виконання кожної теми нараховується 2 бали.

3. Робота на практичних заняттях.

Ваговий бал – 6. Кількість домашніх завдань – 5. Максимальна кількість балів за всі домашні завдання – $6 * 5 = 30$ балів.

Критерії оцінювання:

- якість виконання та оформлення роботи (відмінно – 6 балів, дуже добре – 4 бали, добре – 3 бали, задовільно – 2 бали, достатньо – 1 бал, незадовільно – 0 балів).

4. Виконання та захист реферату.

- за виконання – 5 балів, за захист – 5 балів. Сума балів – 10.

За результатами навчальної роботи за перші 7 тижнів «ідеальний студент» має набрати 40 бали. На першій атестації (8-й тиждень) студент отримує «зараховано», якщо його поточний рейтинг не менше 20 балів.

За результатами 13 тижнів навчання «ідеальний студент» має набрати 60 балів. На другій атестації (14-й тиждень) студент отримує «зараховано», якщо його поточний рейтинг не менше 32 бали.

Максимальна сума балів складає 100. Необхідною умовою допуску до заліку є позитивна оцінка з розрахункової роботи. Для отримання заліку з кредитного модуля «автоматом» з мінімальною позитивною оцінкою потрібно мати рейтинг не менше 60 балів.

Студенти, які наприкінці семестру мають рейтинг менше 60 балів, а також ті, хто хоче підвищити оцінку в системі ECTS, виконують залікову контрольну роботу. При цьому до балів за реферат і балів за модульну контрольну роботу додаються бали за контрольну роботу. Кожне питання контрольної роботи (r_1, r_2, r_3) оцінюється у 16 балів відповідно до системи оцінювання:

- «відмінно», повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 16-14 балів;
- «добре», достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації або незначні неточності) – 13-12 балів;
- «задовільно», неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації та деякі помилки) – 11-9 балів;
- «незадовільно», незадовільна відповідь – 0 балів.

Сума балів за кожне з трьох питань контрольної роботи, МКР та розрахункової роботи переводиться до залікової оцінки згідно з таблицею:

$R = r_{\text{мкр}} + r_{\text{реф.}} + r_{\text{срс}} + r_{\text{пр}}$ або $R = r_{\text{мкр}} + r_{\text{реф.}} + (r_1 + r_2 + r_3)$	ECTS оцінка	Залікова оцінка
95-100	A	Відмінно
85-94	B	Добре
75-84	C	
65-74	D	
60-64	E	Задовільно
Менше 60	Fx	Незараховано
реферат не захищено, не виконано срс	F	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

• Перелік тем на реферат

1. *Норми наукової етики*
2. *Науково-технічний потенціал і його складові*
3. *Наука в сучасному суспільстві*
4. *Методи метатеоретичного пізнання.*
5. *Методи теоретичного пізнання.*
6. *Методи філософського аналізу науки.*
7. *Методи емпіричного пізнання*
8. *Механізм і форми взаємозв'язку конкретно-наукового і філософського знання*
9. *Роль аналогії в науковому пізнанні*
10. *Про роль інтуїції в науковому пізнанні.*
11. *Логіка і інтуїція в науковому пізнанні*
12. *Специфіка технічного знання*
13. *Технічна творчість як філософська проблема*
14. *Проблема гуманітаризації технічної освіти.*
15. *Проблема гуманітаризації науково-технічного розвитку*
16. *Науково-технічний прогрес в концепції сталого розвитку*
17. *Непрямий експеримент в науці*
18. *Методологія моделювання в науковому пізнанні*
19. *Уявний експеримент*
20. *Загальні і спеціальні методи наукового пізнання*
21. *Етапи організації дослідницької роботи*
22. *Проблеми циклічного розвитку науки*
23. *Конкретно-наукові (приватні) методи наукового пізнання*
24. *Сутність процесів створення наукової теорії*
25. *Сутність, зміст і види експерименту*
26. *Універсальна десяткова класифікація*
27. *Алгоритмічні методи пошуку технічних рішень*
28. *Моделювання як метод наукового пізнання*
29. *Наукова діяльність та її структура*
30. *Ідеалізація як основний спосіб конструювання теоретичних об'єктів.*
31. *Індукція як метод наукового пізнання. Індукція і ймовірність*
32. *Свобода наукових досліджень та соціальна відповідальність вченого*
33. *Логіко-математичний, природничо-науковий і гуманітарний типи наукової раціональності*

• Перелік питань до модульної контрольної роботи та на іспит

1. *Роль науково-дослідних робіт при розробці і створенні енергетичної бази країни.*
2. *Організаційні і методичні основи науково-дослідної роботи студентів.*
3. *Організаційна структура наук.*
4. *Наукова інформація і її організація.*
5. *Загальні відомості про УДК.*
6. *Джерела науково-технічної інформації.*
7. *Класифікація науково-дослідних робіт.*
8. *Експериментальний і експериментально - аналітичний метод дослідження.*

9. *Аналіз розмірності з метою зменшення кількості змінних під час проведення експерименту. Теорема Букінгема.*
10. *Числа подоби.*
11. *Узагальнений параметр оптимізації.*
12. *Основи метрології. Державна система забезпечення засобів вимірів. Засоби виміру. Вимір прямий і непрямий.*
13. *Абсолютна і відносна похибка виміру. Класи точності засобів вимірів. Обґрунтування вибору засобів вимірів на підставі аналізу похибок результатів вимірів.*
14. *Види експериментів: однофакторні, багатофакторні, активні, пасивні, лабораторні, промислові.*
15. *Основи планування експерименту, критерії планування, вибір основних факторів.*
16. *Методи математичного планування експерименту.*
17. *Повний факторний експеримент.*
18. *Матриця планування експерименту.*
19. *Методи побудови матриць планування експерименту.*
20. *Повний факторний експеримент і математична модель досліджуваного процесу.*
21. *Методи графічної обробки експериментальних даних.*
22. *Вибір емпіричних формул.*
23. *Розрахунок коефіцієнтів емпіричних формул.*
24. *Аналіз результатів досліджень, формулювання висновків і пропозицій. Оформлення результатів науково-дослідної роботи.*

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено ас. каф. АЕС і ІТФ, Алексеїк О.С.

Ухвалено кафедрою АЕС і ІТФ (протокол № ___ від _____)

Погоджено Методичною комісією факультету (протокол № __ від _____)